

Hol találja meg az ipar a jövő szakembereit?

INTERJÚ DR. HABIL. KOLTAI LÁSZLÓVAL, AZ ÓBUDAI EGYETEM REJTŐ SÁNDOR KÖNNYŰIPARI ÉS KÖRNYEZETMÉRNÖKI KAR DÉKÁNJÁVAL

Tanca Ágnes

Régóta visszatérő téma a nyomdaiparban az utánpótlás kérdése. Egyetemi oldalról hogyan látja ezt a helyzetet?

Két irányból közelíteném meg. Az egyik a bolognai folyamat, ami alapvetően alakította át a szakmai felsőoktatást, így a mérnökképzést is. A korábbi specialista képzések helyett egy generalistább alapo- zás jelent meg. A BSc képzésnek ma egy általános, megalapozó szerepe van, míg az MSc az, ahol egy adott szakterületre valóban rá lehet erősíteni.

A könnyűipari szak akkreditációja egy meglévő keretrendszer, amelyen belül a nyomda és a csomagolás specializációként jelenik meg. A képzési és kimeneti követelmények meghatározzák, hogy a 210 kreditből mindössze 45 fordítható szakirányos tárgyakra, vagyis a képzés körülbelül egy-egyedét tudjuk közvetlenül a szakmára fordítani.

Ezt igyekszünk a lehető legjobban kihasználni, de ebből az is következik, hogy nem lehet mindent kizárólag a nyomdaiparra felépíteni. Ez az egyik oldal.

A másik az – és ez generációs kérdés –, hogy nincs meg az a fajta erős szakmai elköteleződés, ami korábban természetes volt. Amikor az X generáció vagy az első Y-osok végeztek, akkor úgy gondoltak magukra, hogy „én nyomdász leszek”, „én nyomdamező leszek”. Volt egy erős identitásuk.

Ma ez kevésbé jellemző. Inkább egyfajta „én-projekt” gondolkodás jelenik meg. Elkezd a képzést, de ez egyáltalán nem kötelezi arra, hogy ezen a területen maradjon. Holnap lehet, hogy gazdaságot akar tanulni, holnapután pedig egy teljesen más irányba indul el.

És még ha az egyetemen el is végzi ezt a szakot, egyáltalán nem biztos, hogy végül ezen a területen helyezkedik el.

A képzés mennyire tud erre reagálni?

A mérnökképzésen belül nálunk a gyakorlati órák aránya körülbelül kétharmad. Igyekszünk minél több olyan helyzetet teremteni, ahol a hallgatóknak ténylegesen meg kell csinálniuk a feladatokat.

Amennyire csak tudjuk, kivisszük őket üzemekbe, és van egy hathetes termelési gyakorlatuk is, amikor már konkrétan az iparban dolgoznak. Emellett duális képzési lehetőség is van, ami azt jelenti, hogy a teljes képzési idő alatt egy cégnél vannak jelen, és ezért jövedelmet is kapnak.

Tehát a lehetőségek adóttak.

Inkább azt látom, hogy a jelenlegi generáció számára ez nem feltétlenül olyan vonzó, mint korábban. Nagyon sok lehetőség van előttük, és ez egy kicsit olyan, mint egy katalógus: minél több opció van, annál nehezebb dönteni.

Ebben a „katalógusban” hogyan tud megjelenni a nyomdaipar úgy, hogy valóban kitűnjön, és vonzó legyen?

Egy biztos: jelen kell lenni. A partnereinkkel aktív együttműködésben dolgozunk, duális képzési lehetőségeket építünk, rendszeresen hívjuk őket előadásokat tartani, és igyekszünk minden releváns információt eljuttatni a hallgatókhoz.

De a kulcs a kommunikáció. Ez a legfontosabb. A klasszikus eszközök ma már nem működnek. El kell érni a fiatalokat, mégpedig az ő nyelvükön. És nem nekem kell elmondani, hogy „gyere ide”, hanem meg kell találni azt az embert és azt a formát, amely az ő nyelvükön szól hozzájuk.

Ez már nem az a világ, ahol egy Word-dokumentumban megfogalmazzuk az üzenetet. Digitális tartalom kell, gyors, néhány másodperc alatt átadható üzenetekkel – gyakorlatilag há-

rom másodperc alatt kell megragadni a figyelmet –, egyfajta „vibe”-bal.

Ez alapvetően érzelmi alapon működik, ebbe kell tudni bekerülni.

Nagyon fontos számukra a fenntarthatóság és a környezeti felelősségvállalás. Ez náluk nem egy választható szempont, hanem alapállapot. Nem elég beszélni róla, hitelesen kell képviselni. Ha azt látják, hogy amit csinálnak, annak valódi értelme van, és nem csak „greenwashing”, akkor sokkal nyitottabbak.

Ebben az egyetemnek is komoly szerepe van: arra törekszünk, hogy komplex gondolkodásra tanítsuk a hallgatókat, és ne csúszzanak bele fel-szines megoldásokba, hanem valódi problémákra adjanak valódi válaszokat.

Mennyire nemzetközi ma már ez a környezet?

Teljes mértékben. Ez a generáció nem országokban gondolkodik. Természetes számukra, hogy akár külföldi egyetemet is választanak.

Ez azt jelenti, hogy ma már globális verseny van – az oktatásban és az iparban is.

Nálunk is jól látszik ez: a hallgatók több mint egyötöde külföldi vagy határon túli háttérrel érkezik. És itt rögtön felmerül a kérdés, hogy ebből mennyit tudunk itthon tartani és mennyit tud az ipar hasznosítani.

Mit tud tenni ebben az ipar és az egyetem együtt?

Az első lépés az, hogy kapcsolatban legyünk egymással. Mi kifejezetten nyitottak vagyunk erre, és nemcsak a pozitív, hanem a kritikus visszajelzéseket is fontosnak tartjuk, mert ezek viszik előre a rendszert.

A gyakorlatban ez több dolgot jelent. Egyrészt rendszeresen visszük a hallgatókat cégekhez, hogy valós ipari környezetben lássák a működést. Másrészt meghívjuk a vállalati szakembereket az egyetemre, hogy közvetlenül találkozzanak a hallgatókkal, és első kézből tudják bemutatni a szakmát.

Fontos szerepük van ebben a szakmai szervezeteknek is, mert ott egy élő kapcsolat alakul ki az ipar és az oktatás között. Ezek a fórumok lehetőséget adnak arra, hogy folyamatos legyen a párbeszéd és a képzés reagálni tudjon a valós piaci igényekre.

Ugyanakkor azt is látni kell, hogy a hallgatókért valós verseny zajlik. A jobbakat már a képzés

alatt „elviszik” a cégek, miközben más területek – akár a szolgáltatási szektor vagy a vendéglátás – is hasonló jövedelmet és eltérő munkakörnyezetet kínálnak. Ez egy valós versenyhelyzet, amivel az iparnak is számolnia kell.

Milyen irányokban lát megoldást?

Az egyik ilyen a szakmérnöki képzés. A posztgraduális képzésekben komoly potenciál van: ezek kifejezetten arra adnak lehetőséget, hogy már dolgozó szakemberek, akár más területről érkező mérnökök viszonylag rövid idő alatt szerezzenek specifikus nyomdaipari vagy csomagolóipari tudást.

Ezek a képzések rugalmas formában működnek, erős online háttérrel: az előadások visszanezethetők, digitális tananyagok állnak rendelkezésre, és az ipari szakemberek is aktívan részt vesznek az oktatásban. A gyakorlati és az elméleti tudás párhuzamosan épül, ami különösen fontos azok számára, akik már dolgoznak.

Nem feltétlenül a pályakezdőket kell keresni, hanem más területről érkező mérnököket lehet céltotán átképezni, és viszonylag rövid idő alatt a szakmába integrálni.

Emellett vannak rövidebb képzési utak is. Ilyen például a mérnökasszisztens-képzés, amely kétéves program, és a technikus szint fölött, de a mérnöki képzés alatt helyezkedik el. Ez egy gyorsabb belépési pontot jelent az ipar számára.

A képzés felépítése is ezt támogatja: az első időszakban az alapozás történik az egyetemen, majd a képzés egy jelentős része már közvetlenül ipari környezetben zajlik. Ez azt jelenti, hogy a résztvevők nagyon gyorsan használható, gyakorlati tudással jelennek meg a munkaerőpiacon.

Mi a legfontosabb üzenet a szakma számára?

Kommunikálni kell. Az egyetem és az ipar nem két külön világ, hanem ugyanannak az ökoszisztémának a része.

Érdemes kapcsolatban lenni egymással. Ha egy cégnek szakemberigénye van, akkor keresen meg minket, mert nagyon sok rugalmas megoldás létezik – akár képzés, akár továbbképzés, akár együttműködés formájában.

És talán ez is fontos: nem feltétlenül kell mindig a frissdiplomás nyomdamérnököt keresni. Lehet más területről érkező mérnököt is bevonni, és utána céltotán továbbképezni.

Ebben látok most egy valós, működő irányt.